

— han er i mine Dine dog et Sandhedsvidne for, at Danstheben, Fædrelandsfjærligheden og Modet ikke var død. Nu tillader jeg mig at anvende dette paa Taler om de „lønnede Sandhedsvidner“. Og saa vil jeg sige: vi skulle tage os iagt for at afgjøre, hvem der er det i Udtrykkets fiendtlige Mening. Den Dag kan endnu komme — og derfor bede vi jo: led os ikke i Fristelse, — den Dag kan endnu komme, at Noget kunde vedtages for den danske Folkekirke, som var imod min Samvittighed, og at jeg, som Gud forbyde, kunde være feig nok til saa at fornægte min Overbeviisning for Embedet i den. Saa ligger der Sandhedsvidnet fra 1842, dengang jeg, som ung Præst, vovede at bryde, som den ærede Taler har alluderet til, med den souveraine Konge, der netop særligt dengang havde begyndt at tilvende mig sin Naade, og at bryde med dem i de herskende Stillinger. Men paa den anden Side: dersom det nu skulde være saa, at Herren maaskee sparer mig og mangen stille Landsbypræst, mangen høitbegavet Præst i Kjøbenhavn, hvis Indehold vi ikke brømme om, for Altprøven, saa kunde det dog gjerne være, at mangen saadan har viist sig som et trofast Sandhedsvidne, saa kunde det gjerne være, at der i hans Forkyndelse har været fuld Hjertets Alvor, at han stadigen var rede til at bære og lide for sit Vidnesbyrd efter fattig Leilighed, hvad der kunde falde paa ham. Det er min Forstand paa den Tale om lønnede Sandhedsvidner: man bliver ikke Røgner, fordi man tager imod Løn. — Den samme ærede Rigsdagsmand for Alborg Amts 1ste Valgkreds sagde ogsaa, om jeg nu har hørt rigtig, med stort Estertryk, at Folkekirken er en Tvangsanstalt, og han tilføiede, at han tog det, der var skeet med mig i 1842 til Beviis derpaa, jeg havde selv erfaret det. Jeg maa paa det Bestemteste modsigge dette. Allerede dengang var Folkekirken ikke en Tvangsanstalt, skjøndt der var Bevninger af Tvang i den, som ikke burde været der. Men endnu mindre kan den nu kaldes en Tvangsanstalt, da det er aldeles frit og beædret tilgættigt at træde ud af den, og da det er aldeles frit og berettiget at opføre sig saaledes i den, som den, der frivillig befinder sig i et Samfund, vil opføre sig, naar han erindrer, at Samfundet

har sine Regler. Der kan albrig være Tale om Tvang der, hvor jeg frivillig befinder mig i et Samfund, hvis Regler jeg derfor underkaster mig; der er Frihed og Nødvendighed paa den rette Maade sammensmelte med hinanden.

Endnu tør jeg maaskee berøre nogle af de Indvendinger, som vi navnlig have hørt fra den ærede Folkethingsmand for Ribe Amts 3die Valgkreds (Rühnel), og som vare rettede imod nogle Ytringer af mig. Den ærede Taler meente, at jeg havde taget Sagen urigtigt, naar jeg antog, at Ansvarret mellem de talrige Vælgere vilde forvinde; Ingen, meente han, kunde saaledes lægge Ansvarret fra sig. Jeg maa her fastholde min Overbeviisning. Jeg tilføiede: han kan ikke lægge det fra sig for Gud. Men det er en aabenbar Hemmelighed, som jeg vel ogsaa tør sige her, at naar kun Gud veed Noget med os, men ikke tillige andre Mennesker, saa gaaer det stundom grumme let i Glemme, saa kommer man mangen Gang grumme let fra det Ansvar. Jeg vil opfordre Enhver til at befinde sig paa, om ikke ti Feil, vi kunne have begaaet, og som kun Gud og vi vide, thynge i Grunden knap saa meget paa os som den ene, hvis jeg prostituerede mig i dette Dieblit og havde alle Thingets hundrede Medlemmer til Vidne derpaa. Jeg vil opfordre Enhver til at betænke, om det ikke er saa, at det Ansvar, vi have med Gud, det kan vistnok i visse Dieblikke blive saa tungt, at det knuger os ubeskrivelig dybt ned, men mangen Gang komme vi dog meget let fra det; hvorimod ligeoverfor Mennesker det, at Andre kunne pege os ud og sige: Du understrev den Mands Kaldsbrev, og at Andre ikke let saaledes kunne pege os ud og sige: Du var med at stemme, og Du stemte dengang Ja og ikke Nei — det har en meget betydelig Indflydelse. — Den samme ærede Taler gjorde opmærksom paa, at paa den ene Side var der af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) stillet virkelige Misligheder under den nuværende Tilstand, paa den anden Side af os kun mulige Misligheder under den fremtidige og foreslaaede Tilstand. Og han spurgte, om ikke det gjorde en mægtig Forskjel. Ja, saa maa